

Beleidsplan Brutus Space 2025-2028

Everyone is an insider

Inhoud

Voorwoord

Programma 2025–2028

Hoofdprogramma

Thematentoonstellingen

Solo's

Wild Summer of Art

Levenslust Academie

Aanvullend programma

Spontane presentaties

Brutus Lab

Brutus Prize

Brutus Garden

Thursday Take-over

Altijd te zien

Partnerprogrammering

Educatie

Lokale inbedding

Presentatieplan

02

03

03

03

05

07

07

08

08

08

08

09

09

09

09

11

12

13

Solotentoonstelling Folkert de Jong, 2024

BRUTUS SPACE

Voorwoord

Brutus Space doet en denkt groot. Het is niet alleen qua oppervlakte één van de grootste hedendaagse kunstinstellingen van Nederland, maar ook één van de meest rauwe en ongepolijste. Vanuit een oude havenloods in het M4H-gebied in Rotterdam West presenteren wij een omvangrijk kunst- en cultuurprogramma. Voorganger AVL Mundo doet dat al vanaf 2008 en vanaf 2023 bouwen we hierop voort als onafhankelijke stichting vanuit Brutus Space. We weten onze bezoekers, waaronder veel jongeren en groepen die doorgaans moeilijk te bereiken zijn, aan ons te binden door een mix van toegankelijke en kwalitatief hoogstaande tentoonstellingen en een breed scala aan activiteiten die we organiseren in samenwerking met onze partners.

Brutus Space laat zien wat op niet veel plekken in Nederland mogelijk is, omdat het te afwijkend, te spannend, te apocalyptisch, te experimenteel of simpelweg te veel gedoe is. Brutus Space is *artist driven* en zet de kunstenaar voorop. Kunstenaars mogen hier groot dromen en krijgen alle vrijheid om zich te ontwikkelen en presenteren. Bezoekers ervaren bij ons dat kunst geen ver-van-mijn-bedshow is, maar iets wat raakt aan je eigen leven en waar je ook plezier aan kunt beleven. Brutus is het tegenovergestelde van een keurige *white cube*. Het is een rauwe plek waar je kunt dwalen en ontdekken. Onder het inclusieve motto *'everyone is an insider'* verwelkomen we iedereen om te kijken en mee te doen, van gearriveerd kunstenaar en jong talent tot autodidact en van heftruckchauffeur en buurtbewoner tot geoefende kunstrijder.

Brutus Space opereert vanuit de transformerende kracht van kunst die dicht op de actualiteit zit en urgente maatschappelijke thema's agendeert. Wij gaan duurzame relaties aan met onderbelicht talent en tonen kunstenaars juist op dat moment in hun carrière als ze de zichtbaarheid hard nodig hebben. Dat kan direct aan de start zijn, maar ook aan het einde van hun loopbaan. In alles wat we doen zijn we interconnectief, want we geloven in kruisbestuiving van netwerken, kennis, disciplines en doelgroepen. Wij zoeken onze partners in de sociaal-maatschappelijke, commerciële, culturele en creatieve sector. Ook nemen we onze rol als ketenpartner serieus door uiteenlopende partijen uit Rotterdam een podium te bieden waardoor we een belangrijke bijdrage leveren aan een inclusieve sector.

De afgelopen jaren hebben we met een klein en bevlogen team een ambitieus programma met een duidelijke signatuur gerealiseerd. Daarmee dragen we bij aan de vitale kracht van Rotterdam West, de culturele uitstraling van de dynamische havenstad Rotterdam en de culturele infrastructuur van Nederland.

De komende vier jaar willen we met name inzetten op vergroting van ons publieksbereik en de betrokkenheid van publiek. Ook gaan we organisatie en programma verder professionaliseren en willen we doorgroeien van 31.673 bezoekers in 2023 naar 70.000 bezoekers in 2028.

Onze huidige capaciteit en middelen zijn te beperkt om deze ambities te realiseren. De afgelopen periode hebben we geïnvesteerd in onze positie, daarmee veel van onze mensen gevraagd en de begroting soms overschreden. Tegelijkertijd hebben wij ook een groei in inkomsten laten zien. Om onze ambities en eigen investering van mensen en middelen te ondersteunen vragen wij de het Mondriaan Fonds om onze subsidie van de programmaregeling Kunstpodium Basis 2024-2025 te bestendigen voor de periode 2025-2028, zodat we kunnen doorgroeien naar een duurzame organisatie die aansluit bij het omvangrijke en intensieve programma. Die bijdrage willen we investeren in marketing en communicatie om onze (inter)nationale zichtbaarheid en publieksbereik te vergroten, in publieksvoorzieningen, maar ook in verdere ontwikkeling van ons programma om zo de maatschappelijke impact te vergroten.

We hopen dat u onze plannen met veel plezier zal lezen.

Sanne ten Brink, *directeur Stichting Brutus Space*
Emily Ansenk, *voorzitter Raad van Toezicht Stichting Brutus Space*

Opening @ Brutus Space, 2023

Schoolklassen op bezoek bij Brutus Space

Programma 2025 - 2028

Lokaal, nationaal en internationaal

Als *artist driven*-presentatieruimte voor hedendaagse kunst presenteert Brutus Space in haar programma 2025-2028 de artistieke praktijk van lokale, nationale en internationale makers. Bij het gevarieerde aanbod is gekeken naar de volgende artistiek-inhoudelijke criteria:

- controverser, frictie en lef
- toekomstgerichtheid: in hoeverre opent het werk nieuwe perspectieven en potentie om de rauwe, ongepolijste ruimtes aan te kunnen, groots te kunnen bouwen
- eigenwijsheid, speelsheid en avontuurlijkheid

Het programma is output- en productie-gericht. Wij reageren op de actualiteit en zijn wendbaar. Brutus Space brengt iets in beweging, buiten de gebaande paden. We laten de stem van kunstenaars horen, rauw en ongefilterd. Vanuit de innoverende kracht van kunst dient ons programma als katalysator voor dialoog en reflectie op oude en actuele kwesties. Brutus Space programmeert 'morgendaagse kunst'.

Het programma 2025-2028 van Brutus Space is elk jaar opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Hoofdprogramma

- een omvangrijke *'hardcore'* thematentoonstelling gewijd aan een actueel thema
- meerdere solotentoonstellingen (S, M, L, XL, XXL) van ongeziene, talentvolle kunstenaars of erkende kunstenaars maar dan met het type werk dat niet eerder getoond is
- *Wild Summer of Art*
- twee tentoonstellingen van de Levenslust Academie met werk van Pluspunt-cliënten en Rotterdamse kunstenaars

Aanvullend programma

- diverse spontane presentaties
- Brutus Lab met verschillende werkplekken voor jong talent
- uitreiking van de Brutus Prize + tentoonstelling
- Brutus Garden met uiteenlopende evenementen in samenwerking met partners
- Thursday Take-over, kunstpresentaties voor de duur van één avond of weekend
- vaste presentaties die altijd te bezoeken zijn

Dit programma is met grote zorg samengesteld maar wel onder voorbehoud.

Thematentoonstellingen

We organiseren één keer per jaar een grote groepstentoonstelling over een urgent thema dat maatschappelijke dilemma's, knelpunten en spanningen blootlegt en een alternatief biedt voor het dominante discours. Hierbij werken we samen met kunstenaars die (mede) de taak van curator vervullen of makers uit andere disciplines die met een frisse blik naar de samenstelling van een groepstentoonstelling, een thema of kunstenaar kijken. Het doel is om vanuit de kracht van kunst nieuwe denkruimte te creëren. Bij een thematentoonstelling wordt altijd een randprogramma samengesteld dat varieert van rondleidingen en lezingen tot educatieve middagen en andere publieksactiviteiten. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij evenementen in de stad en zoeken we samenwerking met onze partners. De titel van de thematentoonstellingen begint altijd met *'hardcore'* omdat wij een uitgesproken boodschap willen afgeven, een statement dat staat als een huis en uitdaagt tot het formuleren van eigen invulling en interpretatie. Deze tijd vraagt niet om concessies en voorzichtige of behaagzieke tentoonstellingen, maar om lef en daadkracht - een *hardcore* visie op actuele thema's.

Rotterdamse families op bezoek bij Brutus Space

Brutus Lab; artist at work

2025

Hardcore Sea, Son Sin Hel. I- When attitudes becomes porn - Kendell Geers

Kunstenaar Kendell Geers (ZA, 1968) neemt het heft in handen als curator van een rebelse groepstentoonstelling. Behalve individuele kunstenaars zal hij ook a/Political, een stichting gevestigd in Londen, uitnodigen om werken uit hun collectie te tonen. A/Political heeft nauw samengewerkt met o.a. Wikileaks, Bruce LaBruce en Cassils. Geers' persoonlijke verhaal van een Afrikaner die "te blank is voor Afrika en te zwart voor Europa" heeft sterke invloed op zijn werk. Geers heeft deelgenomen aan grote internationale evenementen als de Biënnale van Lyon 2005, Documenta XI, Dyonisiaque in Centre Pompidou en de Biënnale van Johannesburg. Ook heeft hij solo's gehad in musea wereldwijd.

Hardcore Sea, Son Sin Hel. I- When attitudes becomes porn gaat over vormen van onderdrukking en de strijd voor vrijheid van meningsuiting. Het zet de schijnwerper op mondiale machtsstructuren en toont hoe we bewust of onbewust grote delen van onze zelfbeschikking kwijtraken. *Hardcore Sea, Son Sin Hel. I- When attitudes becomes porn* richt zich op het menselijk lichaam als de plaats van strijd, gemedieerd door het unieke menselijke vermogen om ons uit te drukken door middel van taal en onze aangeboren behoefte om kunst en cultuur te creëren. De titel *Sea Son Sin Hel. I* refereert aan het Rimbaud-gedicht *A Season in Hell*, maar dan fonetisch opgesplitst. Het heeft betrekking op de wereldwijde groei van populisme en klimaatverandering – die twee kunnen niet gescheiden worden. De ondertitel *When Attitudes Become Porn*, is een verwijzing naar de Harald Szeemann-tentoonstelling *When Attitudes Become Form* uit 1969, die de conceptuele en politieke kunststromingen van de jaren zeventig lanceerde. De verschuiving van 'vorm' naar 'porno' in de titel zet kritische vraagtekens bij de hedendaagse vercommercialisering van kunst.

Deze *artist-driven* tentoonstelling reist (waarschijnlijk) door naar Foundry Maubourguet in Frankrijk. Longlist deelnemende kunstenaars: Maja Smrekar (SL, 1978), Democracia (ES, 1970), Andres Serrano (VS, 1950), Ai Weiwei (CH, 1957), Dread Scott (VS, 1965), Oleg Kulik (UA, 1961), Pyotr Pavlensky (RU, 1984), John Heartfield (DE, 1891), Franko B, Barbara Kruger (IT, 1960), Gustav Metzger (DE, 1926), Andrei Molodkin (RU, 1966), Peter Kennard (GB, 1949), Petr Davydtchenko (RU, 1986), Erik Bulatov (RU, 1933), Harun Farocki (DE, 1944-2014), Santiago Sierra (ES, 1966), John Heartfield (DE, 1891-1968), Marina Abramovic (SE, 1946) en Jenny Holzer (VS, 1950).

2026

Hardcore Autonomous. Psychedelic pathways for neurodivergents - Ine Gevers

Ine Gevers (NL, 1960) cureert tentoonstellingen op het snijvlak van maatschappij, kunst en technologie. Zij gaat daarbij als kunstenaar te werk. Zij zoekt naar paradoxen waardoor er ruimte is voor tegengestelde posities. In die zin past Gevers' algehele werkwijze goed bij onze artist-driven formule. Voor de tentoonstelling *Hardcore Autonomous* combineert Gevers onderzoek naar neurodiversiteit (research AUTONOMOUS, Capitalism of Cognitive Surveillance x DIY Brain Stimulation/ Deprivation met steun van het Mondriaan Fonds juli 2023-juli 2024) en de toenemende belangstelling voor (psychedelische) drugs. De behoefte om niet langer proefkonijn te zijn in andermans laboratorium (denk aan kapitalisme, pharma, big tech), maar om alternative states of consciousness te bereiken met zelfgekozen substanties, staat centraal. De context die Gevers schetst gaat uit van het machtige wapen van de omkering: niet de (onuitgesproken) norm staat centraal maar de afwijking. Uitgangspunt is daarbij dat we allemaal neurodivers zijn, maar dat de ruimte voor verschillen in de huidige computergestuurde samenleving (lees: algoritmes, memes, social media) kleiner en kleiner wordt.

Deelnemende kunstenaars: Jota Mombaça (BR, 1991), Warren Neidich (VS, 1958), Suzanne Treister (GB, 1958), Renaud Jerez (FR, 1981), Jennifer Canary (CA, 1975), Antye Guenther (DE, 1979), No Limits! Art Castle (NL), Justin Shoulde (AU, 1985), Victor Sonna (CM, 1977) en Zach Blas (VS, 1981).

2027

Hardcore Consumption eats Congestion - Team Brutus i.s.m. nader te bepalen curator

In de tentoonstelling *Hardcore Consumption* wordt met kritische blik gekeken naar consumptiepatronen, productieprocessen en demografie. Consumptie, komt van het latijnse 'consumere', wat naast 'gebruiken' ook 'verspillen' of 'uitputten' betekent. De massaconsumptie die is opgekomen na de Tweede Wereldoorlog heeft het Antropoceen ingeluid en geleid tot klimaatcrisis en het massaal uitsterven van soorten. *Tree of Knowledge* is het startpunt van de tentoonstelling. Oskar Dawicki's film over de erfzonde biedt aanknopingspunten voor gedachten met betrekking tot overbevolking en overconsumptie.

Deelnemende kunstenaars (onder voorbehoud): Oskar Dawicki (PL, 1971), Diana Lelonek (PL, 1988), Ariane Loze (BE, 1985), Itamar Gilboa (IS, 1973), Kathleen Ryan (VS, 1984), Ursula Palla (SW, 1961), Uli Westphal (DE, 1980), Yinka Shonibare (GB, 1962), Sophia Al-Maria (VS, 1983), Mandy Barker (GB, 1964), Mary Mattingly (VS, 1978), Fabrice Monteiro (BE/SE, 1978), Leeroy New (PH, 1986).

2028

Hardcore Space Invaders - Team Brutus en Aric Chan i.s.m. The Cookies (architect/kunstcollectief)

Hardcore Space Invaders werkt met kunstenaars die zich voorbereiden op mogelijke verstoringen in sociale, financiële, politieke of ecologische zin. Zij willen terug naar de basis met de grootst mogelijke zelfvoorzienendheid, om zo min mogelijk afhankelijk te zijn van de staat, gecentraliseerde systemen en de gevestigde orde. Het leven van zogenaamde preppers of survivalists staat in het teken van voorbereiding op een onvermijdelijke ramp. Hun terugtrekking uit het sociale leven is zowel

een psychologische overlevingsstrategie (coping strategy) als een vorm van cultuurkritiek. Deze tentoonstelling draait om het creëren van een eigen wereld, maar ook het creëren van houvast en structuur in de onvermijdelijke chaos om ons heen. De kunstenaars worden gevraagd eigen ruimtes te bouwen bij Brutus. Die zijn uitingen van een wereldbeeld dat afwijkt van de mainstream, een alternatieve vertelling over verleden, heden en toekomst. *Hardcore Space Invaders* reflecteert op de reactie van (sub)culturen op maatschappelijke veranderingen en uitdagingen, en hoe de gespannen relatie tussen identiteit en globalisering cultureel tot uiting komt. *Hardcore Space Invaders* nodigt het publiek uit om bij te dragen aan een actieplan.

Longlist deelnemende kunstenaars: Minne Kersten (NL, 1993), Mire Lee (KR, 1988), Hans Op de Beeck (BE, 1969), Casper Braat (NL, 1991), Erik van Lieshout (NL, 1968), Tomas Saraceno (AR, 1973), Pieter Schoolwerth (VS, 1970), Rinus van de Velde (BE, 1983), Art van Triest (NL, 1983), Jasper Griepink (NL, 1988), Maze de Boer (NL, 1976), Eveline Visser (NL, 1949), Jemima de Jonge (NL, 2001), John Bock (DE, 1965), Pae White (VS, 1963), Tobias Rehberger (DE, 1966), Miguel Chevalier (MX, 1959), Gosia Wlodarczyk (PL, 1959), Numen for Use (1998), Anne Patterson (VS, 1960), Jorge Pardo (CU, 1963), Doris Salcedo (CO, 1958) en Akeem Smith (JA/VS 1993).

Voor deze tentoonstelling zal samenwerking worden gezocht met de Universiteit van Delft (Carola Hein, hoogleraar Geschiedenis van de Architectuur en Stedenbouw, Afdeling Bouwkunde, TU Delft, en UNESCO-leerstoel Water, Havens en Historische Steden), en met de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR) 2028.

Solo's

Anders dan in grote musea en kleine presentatie-instellingen nodigen wij kunstenaars uit om een ruimte opnieuw te zien als atelier. Brutus Space biedt kunstenaars alle tijd, ruimte en vrijheid om nieuwe wegen in te slaan door zich te verhouden tot de schaal, de unieke atmosfeer en de doolhof-achtige indeling van het complex.

Elk jaar organiseren we een aantal solotentoonstellingen. Exponenten kunnen individueel werken of met anderen. Ze bepalen zelf of ze een curator willen uitnodigen en wie dat zou moeten zijn. Eerdere exponenten waren o.a. Axel (NL, 1949) en Helena van de Kraan (CZ, 1940-2020), Eleye Boerenkamps (NL, 1994), Lara Verheijden (NL, 1993), Alexandra Phillips (VS, 1988), L.A. Raeven (NL, 1971), Olaf Mooij (NL, 1958), Jeroen Jongeleen (NL, 1967) en Santiago Sierra (ES, 1966). In 2024 presenteren we Felix Burger (DE, 1982), Ossip (NL, 1952) en Carlijn Kingma (NL, 1991).

Alexandra Phillips: *"The opportunity to present my work at Brutus Space was important for many reasons. I was able to make all the decisions myself, which work would be shown, how it would be placed and how it would be contextualized. I was given the financial support to commission a text by fellow artist Jay Tan and was given technical support with installing the show when necessary. What I mean is, Brutus Space offered a great combination, total freedom as well as support, plus a highly visible platform and far reaching connections with the Dutch art scene at large. I noticed that the audience ranges from young people just beginning to have interest in art to older more seasoned art lovers. It is a very dynamic place to show work."*

2025

Narges Mohammadi - 'inbetweenness'

Narges Mohammadi (AF, 1993) werkt niet alleen als kunstenaar maar ook als curator en DJ. Waar andere tentoonstellingen bij ons soms rauw, bruto, apocalyptisch of weerzinwekkend zijn, presenteert Mohammadi belangrijke thema's als culturele tradities en worteling op een 'zachte manier'. Haar artistieke praktijk komt voort uit een positie van 'inbetweenness', een 'tussenruimte' ingebed in culturele geschiedenis. Haar werk kenmerkt zich door een spel met geuren, kleuren, symbolen en gewoonten uit verschillende culturele tradities. Haar bijzondere en innovatieve materialen zullen een interessante dialoog aangaan met de ruimtes van Brutus. Bij Brutus Space krijgt Mohammadi de gelegenheid te bouwen, zoals ze ook deed bij haar ambitieuze afstudeerproject, een installatie met 700 kilo halva. Mohammadi is geïnspireerd door Delfshaven (het gebied naast Brutus) en de gentrificatie die daar komende jaren gaat plaatsvinden. De nieuwbouw wordt grotendeels gerealiseerd door bouwvakkers van kleur. Ongedwongen en zonder keus wordt dit personeel "medeplichtig" aan stedelijke ontwikkeling waarbinnen voor hen geen ruimte is.

Narges Mohammadi: *"Wat bijzonder is bij Brutus is de potentie een plaatsgebonden installatie te maken die volledig ruimtevullend is. Brutus Space heeft grote ruimtes, anders dan bij de meeste kunstinstellingen waar werk door een smalle deur moet passen, en het is een plek waar je kan spelen met de invloed van de weersomstandigheden die in de ruimtes voelbaar zijn. Ik wil gaan werken met materialen van een bouwplaats, of bijvoorbeeld met de rauwe materialen die in het gebouw gebruikt zijn, zoals cement, staal en zand"*.

Jacolby Satterwhite i.s.m. IFFR - Identiteit, racisme en gender

Interdisciplinair kunstenaar Jacolby Satterwhite (VS, 1986) verkent met 3D-animatie, tekeningen en dromerige video's zijn eigen lichaam en queer identiteit. Hij onderzoekt de thema's openbare ruimte, het lichaam, ritueel en allegorie en put uit talloze referenties, waaronder Italiaanse barokke schilderkunst, videogames uit de jaren '90, modernisme en kunstwerken van zijn moeder. Zijn werk is nog niet eerder in Nederland te zien geweest. Voor zijn ambitieuze installaties maakt Satterwhite gebruik van een groot aantal software platforms en innovatieve technologieën. Hij werkt vaak voor een green screen en benut de virtuele ruimte als queer arena. Zijn optredens vinden echter ook plaats in de openbare buitenruimte. Satterwhite zoekt de

grenzen van de videokunst op en weet historische, grote ruimtes te transformeren met zijn site-specifieke multimedia-installaties. In een tijd waarin zwarte en LGBTQ+-gemeenschappen nog steeds dagelijks worden geconfronteerd met dreiging van geweld construeert Satterwhite in zijn labyrintische, quasi-utopische universums een digitale ruimte die liefde, vreugde en veerkracht uitdrukt. Zijn werken zijn heftig en intens, maar openen onze ogen voor racisme en geweld jegens LGBTQ+-gemeenschappen. Daarmee borduurt Satterwhite voort op de tentoonstelling van Akeem Smith in 2022/2023, die ook deze thema's verkende. Brutus Space wil deze thematische lijn in de toekomst voortzetten.

2026

Santiago Sierra - *Performance en grensverleggend activisme*

Curator: Alexis Callado Estefania uit Cuba

Het werk van de Spaanse kunstenaar Santiago Sierra (ES, 1966) houdt het midden tussen sociaal sculptuur, performance en politiek activisme. Hij wil de discussie aanzwengelen over maatschappelijke ongelijkheid, controlemechanismen en het economische systeem dat eraan ten grondslag ligt. Sierra's werk zorgt regelmatig voor ophef, ook omdat hij de financiële en morele mechanismen van de kunstwereld zelf onder vuur neemt. De tentoonstelling *Estructura Impenetrable* (ondoordringbare structuur) wordt op verzoek van Sierra zelf gecureerd door Alexis Callado Estefania. De tentoonstelling is niet alleen een retrospectief, maar toont ook nieuwe werken die uitnodigen tot reflectie op actuele en relevante kwesties. De tentoonstelling richt zich op thema's die de kunstenaar al meer dan twintig jaar bezighouden: immigratie, uitbuiting, uitsluiting van kansarmen en oorlog als economische strategie. De titel is ontleend aan een grootschalige, site-specifieke installatie met als onderwerp grenzen, ontheemding en het geweld dat staten uitoefenen op hun burgers. De installatie is opgebouwd uit prikkeldraad dat wordt gebruikt om grenzen en veiligheidszones te markeren.

Sierra wil het gevestigde economische mechanisme waarin kwetsbare doelgroepen (zoals ongeschoolde arbeiders) bereid zijn nutteloze klusjes te doen voor een beetje geld, aan de kaak stellen. Door de grenzen van menselijke waardigheid op te zoeken en de grenzen van ongelijkheid op te rekken, weet Sierra de vinger op de zere plek te leggen. De activiteiten waar Sierra zijn participanten voor betaalt, verschillen niet veel van het hersenloze werk dat ze gewoonlijk ook doen. Maar door er het etiket 'kunst' op te plakken, wordt het toch iets anders. In 2023 verzorgde Santiago al een presentatie die reageerde op onze thema tentoonstelling *Petromelancholia*. Met deze solotentoonstelling in 2026 willen wij zijn belangwekkende oeuvre in de spotlights zetten en ontsluiten voor het Nederlandse publiek.

Jemima de Jonge - *Grens van realiteit en fantasie*

De Jonge (NL, 2001) won in 2023 de RM Young Blood Residency@Brutus. De Jonge zoekt de grens van realiteit en fantasie op. Zij is echt een bouwer en dat past bij Brutus. Haar nauwgezette modelbouw van gefantaseerde interieurs gecombineerd met echte interieurs heeft iets intiems en tegelijkertijd monumentaals. De Jonge gebruikt een verscheidenheid aan media en versmelt die in een eigentijds gebaar. Zij integreert videokunst en performance in haar grootschalige bouwsels, waarin ongemak, nieuwsgierigheid en humor samenkomen. Hoewel De Jonge nog maar net is afgestudeerd, biedt Brutus Space haar graag de kans om groots uit te pakken. Na haar residency bij Brutus (2023/2024) kan De Jonge zich eerst twee jaar verder ontwikkelen. In 2026 willen wij haar graag de volgende stap bieden en laten zien waar ze dan mee bezig is.

2027

Liliane Vertessen - *Straffe Dames* - *Onaangepast, atypisch, vrouwelijk lichaam*

Curator: Alain Verleysen

Particulier verzamelaar Alain Verleysen (BE, 1952) heeft in de afgelopen twintig jaar een collectie opgebouwd van zo'n 700 werken, waarin het vrouwelijk lichaam centraal staat. Uitgangspunt voor *Straffe Dames* is het werk van Liliane Vertessen. Deze bijzondere, atypische en onaangepaste Belgische kunstenaar is vanaf de jaren '70 werkzaam en gebruikt haar lichaam als artistiek medium. Ze voert zichzelf op in verschillende decors en rollen, doorgaans in erotische poses; als diva of vamp. Haar zelfportretten assembleert ze met neon, pluche, veertjes, nepbont en andere materialen.

In de kunstgeschiedenis zijn de meeste modellen vrouw. Hedendaagse kunst blijft echter niet beperkt tot het voldoen aan de verwachtingen van mannen of het behagen van een patriarchale samenleving. Deze tentoonstelling gaat radicaal in tegen alle vooroordelen die daarmee samenhangen. Ze weigert een sociaal wenselijk tijdsbeeld te presenteren maar toont eerder wat deze tijd werkelijk vraagt: de authentieke en krachtige uiting van de vrouw als geëmancipeerd, autonoom individu.

De tentoonstelling behandelt thema's als afbrokkelende intimiteit, isolatie en ook sekswerk in een wereld die steeds steriel wordt door technologische vooruitgang. Brutus Space leent zich bij uitstek voor deze thematiek vanwege het verleden van de buurt. Brutus is gelegen aan de Keileweg, waar decennialang de (il)legale prostitutie floreerde. Een deel van het huidige Brutus-complex fungeerde toen als bordeel. Deze tentoonstelling met veelal werk uit de jaren '80, '90 en '00 herinnert aan die tijd en waarschuwt voor een niet ondenkbare omkering van de geschiedenis.

Liam Young - *Design, fictie en toekomst*

Architect en kunstenaar Liam Young (AUS, 1979) opereert in de ruimtes tussen design, fictie en toekomst. Young is oprichter van de denktank *Tomorrows Thoughts Today*, een groep die de mogelijkheden van fantastische, speculatieve en denkbeeldige stedenbouw verkent. Young leidt ook *Unknown Fields Division*, een nomadische onderzoeksstudio die naar de uithoeken van de wereld reist om opkomende trends te documenteren en de zwakke signalen van mogelijke toekomstën bloot te leggen. Youngs werk is eerder alleen in Nederland te zien geweest tijdens *Fake me Hard* (2021) bij Brutus. Young

brengt in deze solotentoonstelling zes installaties bij elkaar. Het geheel zal ongeveer 1.000m² tentoonstellingsruimte omvatten. Elk werk bestaat uit een film en een reeks fysieke objecten. In ieder geval zal *The Great Endeavor* getoond worden, over het grootste bouwproject in de menselijke geschiedenis, een enorme machine om de lucht van koolstof te ontdoen. Een tweede film die gepresenteerd zal worden is *Emissary*, over het laatste door mensen gemaakte object, een ruimtevaartuig om eeuwig mee te reizen, een monument voor onze eigen ondergang.

2028

Voor 2028 is de keuze van de kunstenaars nog niet definitief. We denken onder andere aan Mika Rottenberg (1976), Johan Freeman (1975) en Justin Lowe (1976), Gijs van Bon (1975), Mona Hatoum (LB, 1952), Nuria Güell (ES, 1981), John Bock (DE, 1965), Adriano Amaral (BR, 1982), Jacob Lena Knebl (AT, 1970) en Ashley Hans Scheirl (AT, 1956), Jerome Zonder (FR, 1974) en Ricardo van Eyk (NL, 1993).

Wild Summer of Art - Rotterdamse kunstenaars

In 2022 werd met de eerste editie van *Wild Summer of Art* het einde van de verlamdende corona periode gevierd en presenteerden 180 Rotterdamse kunstenaars zich eindelijk weer aan publiek. De tentoonstelling werd financieel ondersteund door Droom en Daad en trok 6.329 bezoekers. Met ingang van 2024 committeert Droom en Daad zich aan drie opeenvolgende edities vanwege de belangrijke bijdrage die het evenement levert aan het vergroten van de zichtbaarheid van Rotterdamse kunstenaars. In 2024, 2025 en 2026 gaan we met dit duurzame platform meer focus leggen op kwaliteit, thematiek en Fair Pay. De invulling van 2027 en 2028 wordt gebaseerd op de evaluatie van 2024-2025-2026.

Voor *Wild Summer of Art* worden curatoren van internationaal statuut uitgenodigd. Amira Gad (EG), voormalig curator van de Serpentine Gallery en van Melly, neemt de editie van 2024 voor haar rekening. Voor 2025 zijn wij in gesprek met Zoe Gray (GB, 1978), die momenteel hoofd tentoonstellingen is bij het Museum van Schone Kunsten in Brussel en voorheen curator was bij Wiels. Voor 2026 denken wij aan Hans Ulrich Obrist (CH, 1968). We doen dit bewust om internationaal deuren (en ogen) te openen die anders gesloten blijven, zowel op het vlak van bezoekers en pers als kunstexperts en -kopers. Het ultieme doel is dat curatoren van internationale exposities als de *Biënnale van Venetië* en *Documenta in Kassel* naar *Wild Summer of Art* komen om zich te oriënteren op het potentieel dat in Rotterdam aanwezig is.

Tien scouts, die gezamenlijk de diverse disciplines en categorieën vertegenwoordigen, zorgen voor het aandragen van een brede groep kunstenaars. De internationale stercurator wordt bovendien gekoppeld aan een lokale tentoonstellingsmaker die het Rotterdamse veld goed kent en weet wat er speelt bij broedplaatsen als De Wasserij en TimeWindow. Samen nodigen zij vijftig Rotterdamse kunstenaars uit met verschillende culturele achtergronden, genders en leeftijden. Aan vijf van de vijftig kunstenaars wordt gevraagd nieuw werk te maken, zodat de show reageert op de tijdgeest en actualiteit. Tijdens de opbouwperiode komt de Rotterdamse kunstgemeenschap bij Brutus samen waar ze zelf hun werk ophangen in overleg met de curatoren. Er ontstaat een hechte community voorbij de muren van het eigen atelier, iets dat door de deelnemers aan de vorige editie als bijzonder waardevol werd ervaren. Om het evenement zo inclusief mogelijk te laten zijn, wordt er een *Wildplak Wand* aan het project toegevoegd, naar voorbeeld van de Royal Academy. Het is een dynamisch sociaal-artistisch experiment, waarbij alle makers uit Rotterdam -van amateurs tot professionele kunstenaars- werk kunnen ophangen en presenteren aan een breed publiek. De wand wordt gedurende zes weken iedere week verversd. *Wild Summer of Art* is echt een cadeau aan de stad Rotterdam en zijn inwoners. De groepstentoonstelling is in juli/augustus zes weken lang gratis te bezoeken en iedereen is welkom. Bezoekers kunnen aanstormende en gevierde kunstenaars uit hun stad ontdekken en het werk desgewenst rechtstreeks van de kunstenaar kopen. Ieder weekend wordt de tentoonstelling geactiveerd met diverse activiteiten.

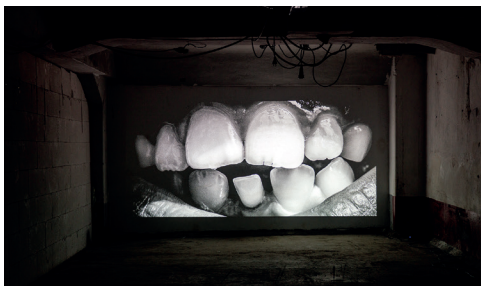
Hieronimus Haarman: "Een noodzakelijk super initiatief."

Thomas Schats: "It was a beautiful and a very well curated show with a lot of attention for individual artists."

Levenslust Academie - Sociaal en inclusief

Tweemaal per jaar presenteren deelnemers aan de Levenslust Academie hun werk bij Brutus Space. Deze *outsider art*-tentoonstellingen tonen de resultaten van dit in 2023 gestarte project, dat bestaat uit een combinatie van workshops en excursies waarin zo'n vijftig cliënten van Pluspunt (en in de toekomst ook van andere zorginstellingen) participeren voor een periode van vijftien maanden. Pluspunt is een thuis-, leer- en werkplek voor Rotterdammers met een doorgaans grote afstand tot de

Solotentoonstelling Santiago Sierra, 2023

Performance @ Brutus Space

Marjan Teeuwen die groots kan bouwen bij Brutus Space, 2024

arbeidsmarkt als gevolg van sociale, psychische, financiële, huisvestings- en/of verslavingsproblemen. Deze cliënten worden gekoppeld aan twintig kunstenaars van Brutus Space, zoals Charlotte Schleiffert (tekenen), Jeroen Jongeleen (videokunst), Alexandra Phillips (sculptuur, installatie, tekenen), Hajo Doorn (performance, muziek), Erica Baltimore (film, fotografie), Florian Braakman (fotografie) en Joep van Lieshout (installatie, sculptuur, design). Centraal staat de wederkerigheid; het van elkaar leren en elkaar versterken, op individueel en collectief niveau. Dat heeft impact op Pluspunt, Brutus Space, de kunstenaars, de zorg en de Rotterdamse samenleving in het algemeen. Voor 2025-2028 wordt Levenslust Academie gecontinueerd (mede afhankelijk van bijdragen van het Cultuurparticipatie Fonds en het VSBfonds) en verder geprofessionaliseerd op basis van opgedane ervaringen en publieksonderzoek. Het uiteindelijke doel is de vorming van een volledig inclusief educatie- en cultuurcentrum en een kunstgemeenschap waarbinnen het onderscheid tussen zogenaamde insiders en outsiders er niet meer toe doet.

Spontane presentaties

Brutus Space timmert haar programma voor de komende jaren niet helemaal dicht en houdt bewust tijd en ruimte vrij voor spontane activiteiten en presentaties. Daardoor kunnen we op actuele trends inspelen en een podium geven aan (jonge) kunstenaars en initiatieven.

Eindexamenshows - In 2023 boden we een platform aan afstudeerders van de St. Joost School of Art & Design en de Willem de Kooning Academie. Voor 2024 staan er wederom verschillende eindexamenexposities gepland van de Willem de Kooning Academie. Tijdens Rotterdam Art Week bieden we ruimte aan The New Current, een platform voor kunstenaars die aan het begin van hun carrière staan. Voor 2025 zijn gesprekken met het Piet Zwart Instituut gestart. Voor de verdere invulling van de periode 2025-2028 is het nu nog te vroeg, maar er bestaat bij de kunstopleidingen grote behoefte aan ruimte voor hun eindexamenshows en Brutus Space speelt daarin graag een faciliterende rol.

Ad hoc-presentaties - Met ad hoc-presentaties houdt Brutus Space de vinger aan de pols van actuele maatschappelijke gebeurtenissen, waarbij kunstenaars met hun verbeeldingskracht een ander en nieuw perspectief bieden. Zo presenteerden we in 2022 een expositie van Peter Koole (NL, 1958), die twee maanden na de Russische invasie van Oekraïne een eerbetoon bracht aan de vermoorde journalist Anna Politkovskaya. Ook in 2025-2028 houden wij ruimte voor ad hoc-presentaties.

Solo's (S, M, L, XL, XXL) - In 2023 bouwde Marjan Teeuwen (NL, 1953) haar Verwoest Huis 11 in Brutus en presenteerden wij last minute tentoonstellingen van Olaf Mooij (NL, 1958), Santiago Sierra (ES, 1966), Judy van Luyck (NL, 1976), Titanilla von Eisenhart (AT, 1961) en Lukasz Skapski (PL, 1958). De vrije ruimte geeft ons ook in 2025-2028 de mogelijkheid van kleinere presentaties naast de geagendeerde grote solo's.

Brutus Lab - Artist in residence

Brutus Space heeft een werkruimte in de voormalige villa van architect Jan van Teeffelen aan de Keileweg 14, onderdeel van het Brutus-complex. Het is een artist-run place waar jonge talenten kunnen wonen, werken en/of exposeren. Het programma biedt ruimte aan maximaal vier à vijf kunstenaars, voor een periode van zes tot twaalf maanden. Tot voormalige gebruikers van het Brutus Lab behoren onder andere Neo Matloga (ZA, 1993), Carlijn Kingma (NL, 1991), Joseph Thabang Palframan (GB), Riley Harmon (VS, 1987), Kasey Short (VS), Jasper Griepink (NL, 1988), Wessel Verrijt (NL, 1992), Shimon Kamada (JA, 1997) en Jason Page (VS, 1990). Huidige gebruikers zijn Marcos Kueh (ID, 1995), Jemima de Jonge (NL, 2001), Alexandra Philips (VS, 1988), Yuxuan Cui (CH, 1994) en Matias Salgado (AR, 1998).

Ten tijde van de Rotterdam Art Week in februari en het Groot Rotterdams Atelierweekend in september participeren alle residenten met hun ateliers. In beide evenementen verwelkomen we zo'n 800 bezoekers. In september 2024 wordt in samenwerking met de RM Young Blood Foundation de nieuwe resident van de RM Young Blood Residency@Brutus geselecteerd die in 2025 werkzaam zal zijn in het Brutus Lab. Verder heeft Narges Mohammadi (AF, 1993) interesse getoond in een werkperiode in 2025, gerelateerd aan haar soloproject in Brutus Space. Voor de verdere invulling van werkplekken in het Brutus Lab 2025-2028 laten we nog ruimte open om kunstenaars een plek te kunnen bieden die daaraan toe zijn. Vanaf 2024 werkt Brutus Space voor de selectie van kunstenaars ook samen met Nouveau Grand Tour, een residentieproject voor Europees talent onder de dertig jaar. Onderzoek en professionalisering zijn de hoofddoelen. Nouveau Grand Tour wordt ondersteund door een netwerk van zestig artistieke residenties in Frankrijk, Italië en Nederland.

Brutus Prize - Stimuleringsprijs

De kunstwereld wordt gedomineerd door aalbaarheid en witte museumzalen. De Brutus Prize is ingesteld om de productie van onconventionele kunst door eigenwijze kunstenaars te stimuleren. De prijs, die ter beschikking is gesteld door Joep van Lieshout, bestaat uit een geldbedrag van €4.000,- en een sculptuur, soms in combinatie met een solotentoonstelling in Brutus Space. De prijs wordt uitgereikt tijdens de finissage van *Wild Summer of Art*. Vorige winnaars waren Jeroen Jongeleen (NL, 1966), Axel (NL, 1949) en Helena van de Kraan (CZ, 1940-2020), Priscilla Fernandes (PT, 1981), Wapke Feenstra (NL, 1959) en meest recent Ossip (NL, 1952). De prijs zet (relatief) onbekende makers in de schijnwerpers die binnen de reguliere museumpraktijk moeilijk te plaatsen zijn, en dat werpt zijn vruchten af. Jongeleen, wiens expositie *Running in Circles* door NRC de beste tentoonstelling van 2021 werd genoemd, is een goed voorbeeld van een onbekende *mid career* kunstenaar wiens carrière een boost kreeg door de prijs. Bijna al het bij Brutus Space getoonde werk is aangekocht door Museum Voor-

linden en Stedelijk Museum Amsterdam en Jongeleen kreeg vervolgens tentoonstellingen bij Upstream Gallery en Harlan Levy Gallery.

Jeroen Jongeleen: “*Brutus Space heeft mij een super dapper podium geboden om op grootse manier en zonder beperkingen een nieuwe reeks werken te tonen. De Brutus Prize was een enorme spreekwoordelijke pluim in m'n reet en zette een spotlight op mijn werk voor een groot nieuw publiek. Het Brutus Space team heeft met volle overtuiging en vertrouwen zijn nek uitgestoken. Een enorme aanwinst voor het culturele landschap in de stad en daarbuiten!*”

Brutus Garden - *Altijd wat te doen en drempelloos*

Grenzend aan het Brutus-complex ligt de Brutus Garden, ingericht met beelden van Atelier Van Lieshout. Deze tuin is het hele jaar gratis toegankelijk voor publiek. Het is een dynamische plek met veel groen en een brede, multidisciplinaire programmering. Regelmatig vinden hier evenementen, optredens, manifestaties en festivals plaats. Verder biedt Brutus Space hier een podium aan verschillende initiatieven, instellingen en makers uit de stad, waaronder Blijdorp Festival, Motel Mozaïque, O. Festival, Nous 'Klaer, North Sea Round Town en Roffa Mon Amour. Onze ambitie is om in de Brutus Garden, samen met Brutus Base (zie samenwerkingspartners pag. 11), een brug te slaan tussen hedendaagse kunst en het grote publiek uit Rotterdam en ver daarbuiten. Door de unieke combinatie van kunst, spelen, maken, eten en vrijetijdsbesteding komt men spelenderwijs in aanraking met een nieuwe, uitdagende wereld. Veel mensen van verschillende leeftijden en achtergronden weten de plek inmiddels te vinden. Wij ontvangen hier verenigingen, scholieren, studenten en recentelijk ook stathouders die op de nabijgelegen vluchtelingenboot van stichting Mano verblijven.

In 2025-2028 zullen de activiteiten in de Brutus Garden verder worden uitgebreid en meer structureel onderdeel van het programma worden. Tijdens *Wild Summer of Art* kunnen bezoekers bijvoorbeeld ieder weekend genieten van kunst, muziek, food, dans en film (i.s.m. Roffa Mon Amour, Hiphop In Je Smoel en Onderwater Producties). Verder is het idee om in de zomermaanden *Beastro* te lanceren, een pop-up restaurant in de Brutus Garden.

Thursday Take-over

Met ingang van 2024 start een pilot voor dit initiatief om kunstenaars de kans te geven hun (startende) kunstenaarspraktijk verder te ontwikkelen. Elke derde donderdag van de maand (mogelijk twee keer per maand) geven we een kunstenaar de sleutel van het Bureel, de entreerimte van Brutus Space, waar de kunstenaar kosteloos kan doen wat hij/zij/hen wil: werk presenteren, een performance opvoeren of een theaterstuk testen. Jaarlijks krijgen zo'n twaalf tot twintig makers de kans zich bij Brutus te manifesteren en hun eerste of volgende stap te zetten in het professionele kunstcircuit. De kunstenaars krijgen de ticket-opbrengst, die per avond geschat wordt op €525,- (150 tickets à €3,50). Zodoende worden de kunstenaars beloond volgens de richtlijnen van de Fair Practice Code. De ruimte en apparatuur worden ter beschikking gesteld door Brutus.

Altijd te zien

Bij een bezoek aan Brutus Space zijn er naast de verschillende tijdelijke activiteiten ook twee semi-permanente installaties te bezichtigen, namelijk *Verwoest huis 11* van Marjan Teeuwen en *Disco Inferno* van Atelier Van Lieshout. In de Brutus Garden is op de gevel van de Kathedraal de neon *ThE riGHt tO RighTWrOnG (2019)* van Libia Castro & Ólafur Ólafsson permanent te zien en kan tevens de onderaardse ontmoetingsplek *Think Tank (2012-2019)* van Paul Geelen bezocht worden. In samenwerking met de Collectie Dommering en Stichting Brutus Base wordt bij Brutus Space doorlopend videokunst geprogrammeerd in de Blackbox die in 2024 wordt gebouwd. Jaarlijks wordt er een thema geselecteerd en zullen er vier tot acht video's te zien zijn. Voor 2025 is het thema 'identiteit'. Drie voorbeelden van video's die te zien zullen zijn: *On Similtude (2020)* waarin Steffani Jemison (VS, 1981) reflecteert op haar afkomst, *Personal Cuts (1982)* van Sanja Ivekovic (HR, 1949) over de bakermat van het feminisme in het communistische Balkangebied, en *The Aalto Natives (2017)*, waarin Erkja Nissinen (FI, 1975) en Nathaniel Mellors (GB, 1974) op absurdistische wijze het Finse nationalisme op de hak nemen. Vanaf 2024 staat in de gratis toegankelijke entreerimte het Bureel een Pakje Kunst-automaat. Pakjes met kleine kunstwerken zitten in een voormalige sigarettenautomaat en kunnen voor €4,- worden aangeschaft. Deelnemende kunstenaars krijgen hiervan €3,-. Zij worden bovendien op laagdrempelige wijze onder de aandacht gebracht van een breed en divers publiek, dat op haar beurt toegang krijgt tot kunstaanbod uit de regio. Het Bureel wordt vanaf 2024 tevens een gratis toegankelijke sociale en culturele ontmoetingsplek voor buurtbewoners, kunstenaars en bezoekers waar je wat kunt eten, drinken, discussiëren en lezen.

Partnerprogrammering

Voor de periode 2025-2028 gaan we de relaties met bestaande partners verder verduurzamen, en voor de versterking van ons toekomstig meerjarenprogramma gaan we op zoek naar nieuwe partners. We sluiten zoveel mogelijk aan bij wat er al gebeurt in de stad, zoals Rotterdam Art Week, Museumnacht, Open Atelier Weekend en de Vrijheidsmaaltijden op 5 mei. Brutus Space is de verbindende schakel tussen uiteenlopende publieksgroepen, organisaties, activiteiten en kunst disciplines en draagt daarmee in belangrijke mate bij aan de vitaliteit van de Rotterdamse cultuursector.

Brutus Base - Space x Base

Brutus Base is onze belangrijkste partner. Wij delen hetzelfde dak en komen beide voort uit Stichting AVL Mundo. De plek waar Brutus Base en Brutus Space significant met elkaar verstrengeld zijn, is Brutus Garden. Daar staan beelden van Atelier Van Lieshout in wisselende samenstelling, en worden activiteiten van Brutus Space gehouden. Maar ook binnen bij Brutus

ontmoeten we elkaar doordat Brutus Base eveneens in deze ruimtes programmeert, soms zelfstandig en soms in nauwe samenwerking met Brutus Space. Als dat laatste het geval is, staat dit expliciet benoemd in de plannen. Brutus Base heeft een eigen, losstaande begroting, governance en Raad van Toezicht. In samenwerking met Brutus Base zal Brutus Garden en de Blackbox geactiveerd worden. Verder zullen er door Brutus Space in samenwerking met Brutus Base kleine (solo) presentaties worden gepresenteerd in een ruimte genaamd het Cranium, als onderdeel van de installatie *Disco Inferno*, onder andere met Trees van Heil (NL, 1993), Charlotte Dumas (NL, 1977), Casper Braat (NL, 1991) en Ricardo van Eyk (NL, 1993).

Roffa mon Amour Internationaal - film

Sinds 2021 vindt dit alternatieve, tiendaagse filmfestival jaarlijks plaats in de Brutus Garden. Tijdens het filmfestival komt een nieuw en overwegend jong publiek in de Brutus Garden in aanraking met film en kunst, wat een waardevolle uitwisseling is voor Brutus Space. Voor 2024 wordt de samenwerking geïntensiveerd door tijdens *Wild Summer of Art* een gezamenlijk programma te maken in de beeldentuin.

O. Festival - Beeldende kunst x opera

Met dit bijzondere operafestival werken we al jaren samen. In 2022 leidde dit tot de opvoering van *Sun & Sea* (winnaar van de Gouden Leeuw tijdens de Biënnale van Venetië). In 2023 resulteerde het partnerschap in het project Brutus Space x O. en een project van Dyane Donck en Maarten Spruyt, de curator van de tentoonstelling *Through Bone and Marrow*. Ook in 2024 vinden er in co-creatie interventies plaats waarbij het festival reageert op de tentoonstelling van Felix Burger. In 2026 zullen wij samenwerken met Dyane Donck Company met "TRIP" als onderdeel van de tentoonstelling *Hardcore Autonomous*. In 2025-2028 zetten we deze lijn voort.

IFFR - Beeldende kunst x film

Brutus Space werkt sinds 2023 samen met het IFFR. In 2024 programmeren wij gezamenlijk Sergio Caballero met Lolo & Sosaku. Voor 2025 halen we als partners Jacolby Satterwhite (VS, 1986) naar Rotterdam en tonen we tijdens het festival zijn gigantische filmische installaties bij Brutus. Voor 2025-2028 zetten we de samenwerking met IFFR voort.

Tailbone - Sex positive queer shop

In samenwerking met de Sex Positive Queer Shop die momenteel in het Brutus Lab zit, wordt de komende jaren een lezingen- en workshopprogramma ontwikkeld om inclusieve seksuele voorlichting te geven en mensen met diverse genderidentiteiten in staat te stellen zich seksueel tot uitdrukking te brengen. Er wordt hiervoor samengewerkt met onafhankelijke makers, ontwerpers en kunstenaars en een koppeling gemaakt met het lopende tentoonstellingsprogramma.

RM Young Blood Residency@Brutus - Residency

In samenwerking met de RM Young Blood Foundation wordt de winnaar van de RM Young Blood Residency@Brutus geselecteerd, die vervolgens een jaar bij Brutus in het Brutus Lab kan werken.

Nouveau Grand Tour - Residency

In samenwerking met Nouveau Grand Tour, een Europees residency programma voor kunstenaars jonger dan 30 jaar wordt ieder jaar een resident geselecteerd die een halfjaar in het Brutus Lab kan werken om zich verder te ontwikkelen.

Pluspunt - Levenslust Academie

Pluspunt is onze samenwerkingspartner bij de Levenslust Academie die we in 2023 zijn gestart.

DAR Cultural Agency - Afrika en Afrikaanse diaspora

Met DAR Cultural Agency bereiden we voor 2025/2026 een project voor waarin wij Afrikaanse en Nederlandse designers (uit de niet-westerse diaspora) samenbrengen, gericht op inclusieve steden en veerkrachtige gemeenschappen. DAR doet in de aanloop hiervan een onderzoek naar de bronnen waar vier Afrikaanse designers, afkomstig uit Marokko, Senegal, Nigeria en Kenia, uit putten bij het denken over de toekomst van steden. In onze samenwerking zetten we in op de koppeling en uitwisseling met Nederland.

Deelnemer Levenslust Academie

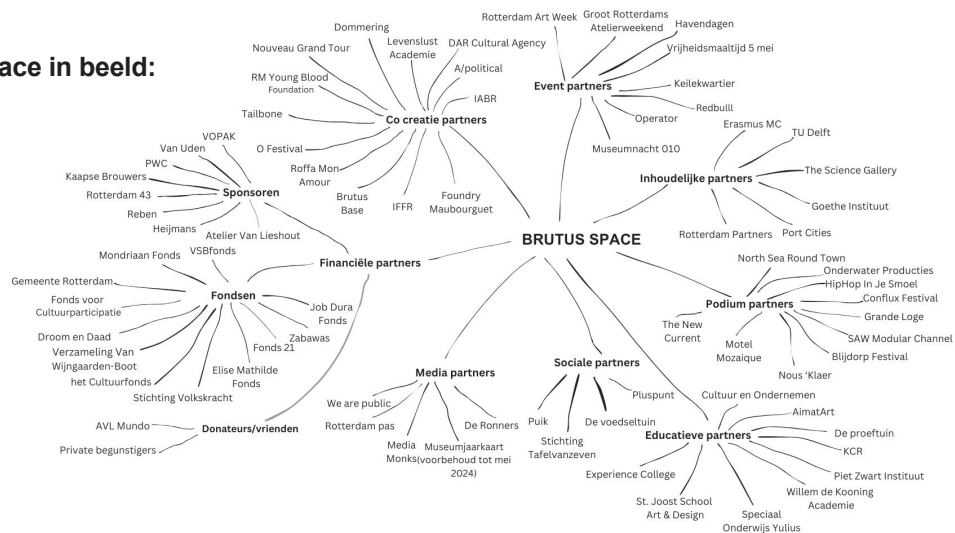

Roffa Mon Amour @ Brutus Garden

Interconnectiviteit Brutus Space in beeld:

Fons Hof (directeur Rotterdam Art Week): *“Brutus is voor Rotterdam Art Week al jaren een zeer gewaardeerde partner. Brutus opent Rotterdam Art Week, host de RAW party en stemt de programmering af op het RAW publiek en de (internationale) VIP-relaties van Art Rotterdam. Het belang voor de stad, voor het RAW publiek en voor internationale kunstliefhebbers is daarmee evident. Wat ons betreft is Brutus al jaren een katalysator voor inspiratie, vreugde en creativiteit”.*

Educatie

Onze missie draait om het aansporen van mensen om de wereld opnieuw uit te vinden voor zichzelf en elkaar. Door middel van een educatieprogramma willen wij niet alleen de jeugd, maar ook makers in de breedste zin van het woord stimuleren om dit soort verbeeldingen te ontwikkelen. Wij bieden een plek waar (kwetsbare) kinderen en volwassenen in een veilige omgeving kunnen experimenteren, ontdekken, onderzoeken en creëren. Bezoekers worden gestimuleerd op een andere manier naar hun omgeving te kijken en aan de hand van kunst vragen te stellen, nieuwe inzichten te krijgen en nieuwe denkbeelden te ontwikkelen over de toekomst. Ze kunnen verbanden leggen tussen hun persoonlijke gevoelens en de maatschappij.

Cultuurtraject - Vanaf september 2023 zitten wij in het Cultuurtraject van de stad Rotterdam, georganiseerd door KCR (afdeling Kunst en Cultuur van de Gemeente Rotterdam). Bij het Cultuurtraject zijn ongeveer tachtig Rotterdamse scholen uit het primair, speciaal en voortgezet onderwijs aangesloten. Bij elke tentoonstelling biedt Brutus Space scholen de kans een bezoek te brengen in combinatie met een lespakket. De primeur was aan *Petromelancholia*, waar duidelijk werd dat we aan onze bekendheid moeten gaan werken in het Rotterdamse onderwijsveld. Dit valt m.i.v. 2024 onder de taken van de nieuwe programmeur die actief scholen gaat werven en passende educatieve programma's gaat maken.

Proeftuin KCR - Brutus Space werkt structureel samen met het Experience College (een creatieve en innoverende VMBO-school uit Spangen). De samenwerking is gestart in 2023 met een bezoek aan de tentoonstelling *Petromelancholia*. Sindsdien is er nauw contact. In samenwerking met het Experience College en met hulp van de KCR-proeftuin, waarvoor Brutus Space is geselecteerd, worden speciale lespakketten ontwikkeld bij tentoonstellingen. Leerlingen gaan op school aan de slag en bezoeken Brutus Space. Wij op onze beurt gaan naar de scholen om te reflecteren op de creaties die de leerlingen gemaakt hebben. Doel is het vergroten van de belevingswereld van leerlingen met een migratieachtergrond. In 2024 bezoeken onder andere 500 leerlingen van het Experience College Brutus. In 2025-2028 bouwen we voort op de opgedane ervaringen. De doelstelling is om met de nieuwe programmeur door te groeien naar een participatie van drie scholen in 2028.

Klaslokaal op locatie - Dit initiatief sluit goed aan bij de missie van Brutus Space en willen wij graag ontwikkelen in de periode 2025-2028. Klassen uit het Rotterdamse basisonderwijs krijgen een dagdeel les bij Brutus Space, waarbij alle vakken integraal voorbij komen, aansluitend bij de thematiek van Brutus. Het gaat niet alleen om beeldende vorming, maar ook bijvoorbeeld aardrijkskunde, geschiedenis en biologie. Het lesprogramma komt tot stand met Brutus als uitgangspunt. Welke grondstoffen zitten hier in de bodem en wat voor materialen zijn er gebruikt? Wat groeit er in de Voedseltuin (naastgelegen tuin en een van onze sociale partners)? Wat is de rol en geschiedenis van deze plek geweest? Hoe heeft de haven zich ontwikkeld? I.s.m. Linda Ammerlaan en KCR wordt dit format verder uitgewerkt en middels een pilot getest.

Bezoek Rotterdam 43

Kinderen @ Brutus Garden

Educatie @ Brutus Space

Makers x Makers - Bij Brutus Space staat het maakproces voorop. In de periode 2025-2028 willen wij andere makers meer betrekken bij ons programma, mensen die beroepsmatig met hun handen werken zoals loodgieters, koks en elektriciens. Een groot deel van de Nederlandse bevolking heeft een MBO-diploma op zak, en onze samenleving is in steeds grotere mate afhankelijk van mensen met deze beroepsopleiding. Beroepen waar het creëren met je handen en het ambacht voorop staat. Het is daarom van cruciaal belang juist bij hen het creatieve denken te stimuleren. Toch is er relatief weinig kunstenaarsaanbod voor het MBO. Brutus Space springt graag in dit gat met gerichte randprogrammering. Tevens wordt samenwerking gezocht met MBO-opleidingen om samen programma's te ontwikkelen voor hun studenten.

Rondleidingen en lezingen - Door groepen te ontvangen, rond te leiden en dicht bij het creatieve maakproces te brengen, willen we bezoekers aanzetten tot creatie en debat. Daarom organiseren we bij thematentoonstellingen en solo's (bijna) altijd lezingen en rondleidingen in samenwerking met de kunstenaar. Ook onze partners betrekken we hier graag bij. Zo was het Goethe Instituut gastheer voor een lezingenprogramma bij de tentoonstelling *Petromelancholia* (2023). Ook voor de periode 2025-2028 zijn rondleidingen en lezingen een vast onderdeel van ons programma. En AimatArt is een samenwerkingspartner die vanaf 2024 proactief bedrijven aan Brutus Space zal koppelen voor inspiratiesessies, rondleidingen en workshops. Het bijzondere concept van Brutus Space valt ook internationaal op. Afgelopen jaren hebben we bezoek gehad van internationale peers als Pioneer Works uit New York, Prada Foundation uit Italië, Boghossian Foundation, centre for art and dialogue uit Brussel, het nomadisch curatoren platform New Canons en de Baltic Centre for Contemporary Art uit Engeland. Ook ontvingen we verzamelaarsgroepen zoals de Young Collectors Circle, Rotterdam 43 en Het Gezelschap. Verder werden we bezocht door studenten van kunstacademies als ETH University uit Zürich, St. Lukas uit Brussel, de HKU en de Willem de Kooning Academie. Brutus bleek ook voorbeeldstellend, want niet alleen de Raad voor Cultuur bracht een bezoek ter inspiratie maar ook het hele team van het Van Abbe Museum, de Kunsthal en het Nieuwe Instituut bezocht Brutus. Net als diverse vriendenverenigingen van musea als Museum Kranenburgh en Boghossian in Brussel. Ook worden we gevraagd voor jury's, portfolio reviews en lezingen op internationale conferenties zoals in november 2023 tijdens de Luxemburgse Art Week (*Re-claiming Creative Space in the City: A New Model for Art-led Urban Regeneration*).

Lokale inbedding

Brutus Space is *one of a kind*, een organisatie die gezien haar activiteiten, infrastructuur en achtergrond een unieke positie inneemt en doet dat wat te groot, te ingewikkeld of ongewenst is bij de reguliere instellingen. De naam Brutus roept niet voor niets de associatie op met de Brutus uit de oudheid die senator en stoïcijn Caesar doodde. Rebelle en creativiteit gaan bij ons hand in hand, het doorbreken van grenzen is nodig om te vernieuwen.

In internationale context is Brutus Space het best te vergelijken met een handvol plekken die zijn gestart door een kunstenaar waar andere kunstenaars centraal worden gesteld in de programmering. Iets soortgelijks doet Pioneer Works in New York, dat is opgericht door Dustin Yellin. Met een wetenschapsafdeling, fotografielaboratorium en radiostation trekt het zowel een internationaal publiek als buurtbewoners. Ook de Rebuild Foundation in Chicago van kunstenaar Theaster Gates heeft een multidisciplinaire aanpak en is sterk gericht op de gemeenschap. De Chinati Foundation, die is opgericht door beeldhouwer Donald Judd, is uitgegroeid tot een pelgrimsoord voor kunstliefhebbers die kunst willen ervaren in het unieke landschap van de Midwest. Op vergelijkbare wijze is Casa Wabi in Oaxaca (MX), opgericht door kunstenaar Bosco, geëvolueerd tot populaire attractie met twee tentoonstellingsruimtes. In Miami bevindt zich nog Locust Projects (van Westen Charles, Cooper en Elizabeth Withstandley) en in Chiang Mai (TH) is Land gehuisvest (van Kamin Lertchaiprasert en Rirkrit Tiravanija). Andere voor ons voorbeeldstellende instellingen zijn Palais de Tokyo (Parijs) en de Baltic Centre for Contemporary Art (Gateshead, UK) omdat dit ook rauwe plekken zijn met lef, waar ruimte is voor experiment, de organisatie professioneel en de artistieke standaard hoog.

In Nederland is er op dit moment geen andere instelling die kunstenaars een platform met de omvang van Brutus Space biedt. Op nationaal niveau zijn wij qua schaal en infrastructuur nog het meest vergelijkbaar met het HEM in Zaandam, maar het aantal presentaties ligt bij Brutus Space veel hoger, we bieden veel meer ruimte aan jong en/of ongezien talent, zijn sterker verankerd in de culturele infrastructuur van de stad, de focus ligt sterker op de kunstenaar en de programmering is anarchistischer. Een organisatie als W139 zet ook de kunstenaar en de vrijheid van kunst op de eerste plaats, maar zij werken autonoom en zijn vooral lokaal sterk verankerd. In Rotterdam is Brutus Space onderscheidend en aanvullend op het bestaande culturele aanbod van gevestigde organisaties als de Kunsthal, Melly en TENT, en kleinere instellingen als Roodkapje, Tale of a Tub, Shimmer, Huidenclub, Mama en Boijmans op Zuid. Juist doordat wij onorthodox en bottom up opereren en een groot aantal vierkante meters tot onze beschikking hebben, zijn we een waardevolle partner en bieden we in Rotterdam West een podium aan organisaties en festivals die net als wij de randen opzoeken. Zeker nu Museum Boijmans Van Beuningen gesloten is, gaapt er een gat in het kunstenaarsaanbod van de stad. Brutus Space springt daarin door kunstenaars en publiek een alternatief te bieden en met haar onderscheidende programma de culturele uitstraling van Rotterdam te versterken en de stad te promoten. Met al onze activiteiten leveren we een belangrijke bijdrage in de keten van talentontwikkeling in de stad en dragen we samen met onze partners bij aan een innovatief, interconnectief en inclusief kunst- en cultuurklimaat. Met onze belangrijkste partners Roffa Mon Amour, Brutus Base, IFFR, O. Festival, Pluspunt, RM Young Blood Foundation, Nouveau Grand Tour, Pluspunt, DAR en Tailbone werken we in co-creatie aan programma-activiteiten die resulteren in een kruisbestuiving van netwerken, kennis en doelgroepen. Zo krijgt de winnaar van de RM Young Blood Residency@Brutus bij ons een residency, reageert het O. Festival met hun programma op de tentoonstellingen in samenwerking met

de kunstenaar, selecteert de curator een film binnen het programma van Roffa mon Amour en worden cliënten van Stichting Pluspunt door onze kunstenaars in workshops begeleidt naar een tentoonstelling van hun werk bij Brutus Space. Ook bieden we veel culturele partners in de stad een podium, zoals aan onze partners Roffa Mon Amour, O. Festival en IFFR, maar verder ook aan The New Current, de Willem de Kooning Academie en diverse andere kunstacademies in Nederland. We participeren in de Rotterdam Art Week en Groot Rotterdams Atelierweekend, waarbij onze residenten hun werkplekken openstellen voor publiek en zo'n 800 bezoekers weten te trekken. Daarnaast bieden we in de Brutus Garden ook ruimte aan festivals als Nous 'n Klaer en Blijdorp Festival en doen we mee in het programma van Museumnacht 010 en de Vrijheidsmaaltijden op 5 mei.

Voor onze educatie willen we samen met KCR in het Cultuurtraject een nieuw format ontwikkelen, geheten 'Klaslokaal op locatie' voor het basisonderwijs, plus een ander nieuw format voor het MBO. Met het nabijgelegen Experience College in Spangen zijn we een educatieve project gestart in kader van de Proeftuin van KCR waarbij honderden leerlingen Brutus bezoeken in combinatie met lessen op school over kunst en de achterliggende maatschappelijke thema's. Brutus Space krijgt structurele steun van de Gemeente Rotterdam (Cultuurplan), het Mondriaan Fonds (Kunstopodium Basis 2024-2025), Fonds voor Cultuurparticipatie en VSBfonds (Levenslust Academie) en Droom en Daad (*Wild Summer of Art*). Naast publieksinkomsten werven we voor ons programma op projectbasis aanvullende gelden bij sponsors en verschillende publieke en private fondsen, zowel landelijk als regionaal, die ons steunen, met fondsen als Fonds 21, het Cultuurfonds en Stichting Volkskracht en sponsors als VOPAK, Van Uden, PWC, Kaapse Brouwers, Reben, Heijmans, Media.Monks en Rotterdam 43. Met hen bouwen we duurzame partnerships op om de continuïteit van onze initiatieven te waarborgen.

Presentatieplan

Het motto van Brutus Space is 'everyone is an insider'. Iedereen is welkom en mag meedoen, van gearriveerde kunstenaars tot jong talent en autodidact, en van heftruckchauffeur en buurtbewoner tot geoefende kunstrijker. De huidige bezoekers van Brutus Space zijn overwegend jonge stedelingen, inclusief en divers, die aangesproken worden door de levendige kruisbestuiving van kunstdisciplines op een plek waar kunst op een uitzonderlijke manier kan worden ervaren.

Belofte aan het publiek- Bij Brutus Space kun je tentoonstellingen en presentaties ervaren die gedachten uitlokken, normen uitdagen en gesprekken op gang brengen. Brutus is niet het museum zoals je dat gewend bent, daarom noemen we het geen museum. We noemen het artist-driven playground, een door kunstenaars gedreven plek voor experiment.

De publieksdoelgroepen - Brutus Space richt zich specifiek op een aantal doelgroepen uit het model van Rotterdam Festivals. Primair zijn dat de jonge cultuurontdekkers bestaande uit de *Culturele Alleseters*, *Startende Cultuurspeurders* en *Nieuwsgierige Toekomstgrijpers*. Secundair zijn dat de *Kindrijke Cultuurvreter* en de *Klassieke Cultuurminnaars*. Onze uitdaging bestaat uit het bereiken van de door ons zozeer gewenste groep van Cultuurmijders. De mix van jonge, ontdekkende liefhebbers en meer gevorderde cultuurminnaars maakt Brutus Space behoorlijk uniek. In een stad als Rotterdam waar verschillende culturen zich op een steeds natuurlijker manier vermengen, worden ook culturele evenementen steeds veelkleuriger. Het gevoel en de uitstraling van Brutus Space appelleert aan de (stadse) leefwereld van jonge Rotterdammers.

Marketing- en communicatiestrategie - Brutus Space heeft zich de afgelopen jaren qua pr, promotie en marketing gericht op het vergroten van naamsbekendheid, de lokale inbedding en de internationale uitstraling. Hierin willen we verdere stappen maken en daarom hebben wij het gerenommeerde marketing & communicatiebureau Media.Monks bereid gevonden ons hierin te adviseren, als een vorm van sponsoring in natura. Samen hebben we voor de verschillende beoogde doelgroepen persona's opgesteld en *customer journeys* uitgewerkt. Er is een aangescherpt *message house* in ontwikkeling alsmede de daarop gebaseerde marketing-communicatiestrategie. Als nog jonge kunstinstelling zijn we ons ervan bewust dat we de beoogde doelgroepen moeten laten kennismaken met het bestaan en karakter van Brutus. Daarvoor gaan we in onze marketingcommunicatie een strategie van impact en frequentie combineren. Om de paar maanden zullen we grotere campagnes lanceren parallel aan een steady aanbod van content via diverse digitale kanalen. De grotere publiekscampagnes zijn bedoeld om te inspireren en het bewustzijn rondom Brutus te vergroten. We verwachten dat de inzet van representatieve en verrassende campagnes de naamsbekendheid zal vergroten. Vooral op nationaal niveau is nog een hoop werk te doen. Doel van elke campagne is een geprognostiseerd mediabereik ter waarde van €50.000 en een online bereik van in totaal een half miljoen mensen met een of meerdere uitingen van de campagne. Verder willen wij mensen op een laagdrempelige en ludieke manier laten kennismaken met Brutus. Zo willen we bijvoorbeeld vanaf 2025 bezoekers in de zomerperiode de mogelijkheid geven te slapen of dineren in de kunstwerken, onder de titel *Een nacht bij Brutus* en/of *Op date bij Brutus*.

(Hyper) lokaal, nationaal en internationaal

Rotterdam: De mensen uit de beoogde doelgroepen in Rotterdam en omstreken zijn van groot belang voor Brutus Space. Zij zijn de bezoekersbasis voor zowel de tentoonstellingen als het uitgebreide randprogramma. We bereiken hen via outdoorcampagnes, social media, mond-tot-mondreclame en via onze samenwerkingspartners.

Nationaal: Met het hoofdprogramma kunnen we onze doelgroepen nationaal bereiken. Dit doen we door outdoor campagnes, persbenadering, social media campagnes en advertenties in diverse bladen.

Internationaal: Internationaal publiek bereiken we door samenwerking met partners in de stad, zoals Art Rotterdam, Rotterdam Partners en Rotterdam Festivals. Voor enkele tentoonstellingen zullen we internationale campagnes via social media uitzetten.

Middelen

Online De website is het online visitekaartje van Brutus Space (70.000 unieke gebruikers per jaar die totaal 678.000 keer de website bezocht hebben) en biedt in het Nederlands en Engels informatie over de tentoonstellingen, evenementen en tickets. Social media (LinkedIn, Instagram en Facebook) worden gebruikt om mensen te informeren en te betrekken bij het programma. Door middel van nieuwsbrieven en gerichte e-mails worden potentiële bezoekers op de hoogte gehouden van aanstaande evenementen en tentoonstellingen. Publiekscampagnes worden op sociale media uitgezet gericht op de beoogde doelgroepen. Digitale transformatie heeft onze aandacht evenals de specifieke kenmerken van de digitale generaties Millennials en Gen Z. Zowel in onze programmering als in onze communicatie zullen we ons op deze doelgroepen richten. Brutus Space zal daarom tussen 2025-2028 drie nieuwe kanalen toevoegen aan het bestaande palet - TikTok, YouTube Shorts en WhatsApp - teneinde deze jongere doelgroepen te bereiken.

Offline Posters en flyers zijn nog steeds populaire middelen om mensen te bereiken en informeren. Samen met advertenties in kunstbladen, kranten en op radio en TV zetten we deze middelen in voor zowel de bewustwordingscampagnes als de grotere tentoonstellingen.

Samenwerking - Het aanwakkeren van of inspelen op interesse voor het programma van Brutus Space vergt een specifieke benadering van de verschillende beoogde doelgroepen en gemeenschappen. Samenwerking speelt een belangrijke rol in het bereiken van nieuw publiek. We bouwen aan communities door samenwerkingen aan te gaan met maatschappelijke en culturele organisaties als Pluspunt, HipHop In Je Smoel, Grande Loge, DAR en Tailbone. Hiermee bereiken we (jonge) mensen die doorgaans niet snel met kunst en cultuur in aanmerking komen of zich niet gerepresenteerd voelen. Door onze samenwerking met de vele kunstenaars uit het programma, van internationaal opererende kunstenaars tot beginnende lokale makers, zijn we in staat hun achterban te bereiken. Regelmatige samenwerkingen met organisaties als Blijdorp Festival, Motel Mozaique, O. Festival, Nous 'Klaer, North Sea Round Town en Roffa Mon Amour bieden goede mogelijkheden om de mensen in onze doelgroepen te bereiken die niet per se in musea zijn geïnteresseerd maar die wel worden verrast door Brutus Space.

Persbenadering- Een recensie in een toonaangevende publicatie heeft nog altijd veel waarde, vooral bij de wat oudere (kapitaalkrachtiger) doelgroep die ook bereid is verder te reizen. We zullen dan ook regelmatig, persoonlijk en middels persberichten, de media informeren over het programma. Voor de grote hardcore tentoonstellingen worden mediapartners gezocht die passen bij het thema. Met internationaal klinkende kunstenaarsnamen kan ook buitenlandse media-aandacht worden gegenereerd. Initiatieven als Brutus Prize, Brutus Lab en Brutus Garden lenen zich goed voor free publicity.

Laagdrempelig en bereikbaar - Brutus Space wil bereikbaar zijn, mentaal, fysiek en financieel. Dus zijn de entreprijzen laag of is de toegang gratis, wordt er gewerkt met kortingen en zijn er speciale regelingen voor groepen en scholen. Voor de bereikbaarheid is het fijn dat er makkelijk bussen met groepen voor de deur kunnen stoppen en ook het openbaar vervoer (metro, tram, waterbus) op loopafstand is. Daarnaast zien we de opkomst van elektrische scooters, e-bikes, go-scooters, uber-bikes, swapfietsen en Levs. Grote delen van Brutus Space zijn ook voor mindervalide mensen toegankelijk, met uitzondering van een paar hoekjes. De ticketprijs van €7,- hoeft niet betaald te worden als dat bedrag de draagkracht van bezoekers te boven gaat. Tot en met 18 jaar is de entree gratis. Studenten krijgen 50% korting. Met de Rotterdampas en als CJP-gebruiker krijg je korting. We Are Public-kaarthouders krijgen gratis entree. Na een recent gesprek met de Museumvereniging staan de signalen op groen om in mei 2024 ons aan te kunnen sluiten bij de Museumjaarkaart. 30% van het programma is gratis te bezoeken. Zo heffen we voor *Wild Summer of Art* geen entree en zijn ook de Levenslust-exposities gratis te bezoeken. Op openingen is iedereen altijd welkom en zijn de activiteiten gratis. De Brutus Garden is ook altijd gratis toegankelijk. Bij tentoonstellingen worden toegankelijke tekstbordjes of QR-codes geplaatst met informatie over het werk, die helder en ter zake is.

Evalueren en bijstellen - Brutus Space vraagt kunstenaars om feedback en voert publieksonderzoek uit via Sentomus om de impact van het activiteitenprogramma te evalueren. We kunnen flexibel reageren op de uitkomsten en waar nodig de strategie aanpassen. Om te zien of onze inspanningen succesvol zijn, is een kwalitatief onderzoek gestart naar de motivatie van bezoekers. De volgende stap is een kwantitatief onderzoek, dat idealiter eind 2024 wordt uitgevoerd. Om het programma en de communicatie-activiteiten te toetsen willen we een publieksraad in het leven roepen met daarin een aantal mensen uit de doelgroepen.